

INTEGRITEIT VOOR DE LOKALE POLITIEK

AVOND 3 VAN 3 AVONDEN

GEMEENTERAAD SITTARD-GELEEN

30 JANUARI 2024

GOVERNANCE & INTEGRITY NEDERLAND

PROGRAMMA

- Even terugkijken....
- Een vermoeden, wat nu?
- Aan de slag met casuïstiek
- Terugkoppelen
- Afronden en vooruitkijken

PROBLEMEN INTEGRITEIT (LOKALE) POLITIEK IN NEDERLAND

- Schendingen door bestuurders
 - Deels per ongeluk, meestal relatief klein, soms groot
 - Genereren veel aandacht (terwijl het uitzonderingen zijn)
- Specifiek: Onderlinge omgangsvormen
- Omgang met vermoedelijke schendingen
 - “klungelig”, onder de pet, overdrive, uitnutten

PROBLEMEN INTEGRITEIT (LOKALE) POLITIEK IN NEDERLAND

- Schendingen door bestuurders

(avond 1: de gedragscode en nieuwe wetgeving)

- Specifiek: Onderlinge omgangsvormen

(avond 2: extra afspraken voor in de code)

- Omgang met vermoedelijke schendingen

(vanavond)

Gedragscode en Integriteitsregels

Voor raadsleden en burgercommissieleden

Samenvoeging wettelijke regels
Wettelijke verplichting
Uitgelegd en toegelicht
Bescherming tegen per ongelukjes
Normstellend: bepalend voor wat schending is

Protocol naleving gedragscode en integriteitsregels

Voor raadsleden en burgercommissieleden

Hoe om te gaan met vermoedens
(en ook hoe niet)
Collegiale afspraken en onderliggende
principes
Opdracht voor elkaar, de BM en de griffier

Op basis van de 3 avonden:
nieuwe versies ter vaststelling

Op een mooie dag speelt de plaatselijke amateurvoetbalclub tegen een tegenstander uit de regio. De derby trekt veel dolenthousiaste supporters naar het sportcomplex. Uw voetbalclub wint – afgetekend. Om het allemaal nog mooier te maken: met het winnen van deze wedstrijd is de club eindelijk weer eens kampioen geworden en zal ze promoveren naar een hogere klasse.

U bent raadslid, fractievoorzitter van een oppositiepartij, maar ook hardcore supporter. Uiteraard bent u aanwezig bij de wedstrijd en het feest in de kantine dat losbarst na het laatste fluitsignaal. En u bent niet de enige! Ook de wethouders van sport en van cultuur zijn aanwezig en laten zich niet onbetuigd. Het bier vloeit rijkelijk. Ook u drieën drinkt een glaasje mee.

Na een half uurtje verlaat de eerste wethouder de kantine. U blijft achter, met de andere wethouder en een boel supporters.

Tegen de tijd dat u naar huis wilt is een enorme regenbui losgebarsten. Duidelijk is dat de wethouder en uzelf niet meer kunnen deelnemen aan het verkeer. De wethouder maakt daar ook een punt van: hij zal nooit met een borrel op achter het stuur kruipen vanwege de voorbeeldfunctie die een wethouder heeft. Daarop pakt hij zijn telefoon en belt een taxi. Hij nodigt u uit om mee te rijden: jullie wonen immers bij elkaar in de buurt en de taxi zal praktisch langs uw huis komen onderweg naar het huis van de wethouder. U bedankt hem voor de attente geste en stapt in de warme taxi.

Wanneer de taxi stopt voor uw huis en u wilt afrekenen houdt de wethouder u tegen. “Dat is niet nodig”, zegt hij. “Ik betaal en declareer de kosten. Dat doe ik altijd, het valt onder repré.” U dringt niet aan en stapt uit, dankbaar dat een wandeling door de regen u bespaard is gebleven. U wenst de wethouder en de taxichauffeur een prettige avond en gaat naar binnen.

De volgende dag begint u te twijfelen...

WERKEN MET CASUÏSTIEK

- In 3 groepen, alle drie een andere casus
- Kies meteen een “woordvoerder”
- Het gaat niet om de “oplossing” van de casus
- **Vraag 1: Hoe moet het verder met deze casus?**
 - Gebruik daarbij de volgende documenten:
 - De procedure van een collega-gemeente (Vlieland)
 - De procedure van Sittard-Geleen (huidige versie)
 - Het document met voorgestelde / mogelijke aanpassingen daarvan
- **Vraag 2: Zou u de eigen procedure willen aanpassen? Zo ja: hoe of waar?**

HOE VERDER?

- Nieuwe versies ter besluitvorming
- In de tussentijd:
 - Bewust van collegiale verantwoordelijkheid
 - Spreek uit. Spreek aan. (Buiten de openbaarheid)
 - Als dat niet voldoende is: Vraag hulp aan griffier. Bespreek met BM
 - Niet politiek maken (slecht voor vertrouwen)
 - Hou rekening met elkaar en voorkom aanvallen op de persoon

Veel succes met uw (juist nu) belangrijke taak!

Bijlagen

NUT EN NOODZAAK VAN DE GEDRAGSCODE

- Wettelijk vereist (artikel 15:3 GW)
- Handzaam overzicht wet en regelgeving
- Stelt de, gedeelde, norm
- Bescherming en ondersteuning
- Geloofwaardigheid politiek

Artikel 13, Gemeentewet

1. Een lid van de raad is niet tevens:

- a. minister;
- b. staatssecretaris;
- c. **lid van de Raad van State**;
- d. lid van de Algemene Rekenkamer;
- e. Nationale ombudsman;
- f. substituut-ombudsman als bedoeld in **artikel 9, eerste lid, van de Wet Nationale ombudsman**;
- g. commissaris van de Koning;
- h. **gedeputeerde**;
- i. secretaris van de provincie;
- j. griffier van de provincie;
- k. burgemeester;
- l. wethouder;
- m. lid van de rekenkamer;
- n. ombudsman of lid van de ombudscommissie als bedoeld in **artikel 81p, eerste lid**;
- o. ambtenaar, door of vanwege het gemeentebestuur aangesteld of daaraan ondergeschikt.

2. In afwijking van het eerste lid, aanhef en onder l, kan een lid van de raad tevens wethouder zijn van de gemeente waar hij lid van de raad is gedurende het tijdvak dat:

3. In afwijking van het eerste lid, aanhef en onder o, kan een lid van de raad tevens zijn:

- a. **ambtenaar van de burgerlijke stand**;
- b. **vrijwilliger** of ander persoon die uit hoofde van een wettelijke verplichting niet bij wijze van beroep hulpdiensten verricht;
- c. ambtenaar werkzaam voor een school voor openbaar onderwijs

Artikel 15, gemeentewet:

1. Een lid van de raad mag niet:

- a. als advocaat of adviseur in geschillen werkzaam zijn ten behoeve van de gemeente of het gemeentebestuur dan wel ten behoeve van de wederpartij van de gemeente of het gemeentebestuur;
- b. als gemachtigde in geschillen werkzaam zijn ten behoeve van de wederpartij van de gemeente of het gemeentebestuur;
- c. als vertegenwoordiger of adviseur werkzaam zijn ten behoeve van derden tot het met de gemeente aangaan van:
 - 1e. overeenkomsten als bedoeld in onderdeel d;
 - 2e. overeenkomsten tot het leveren van onroerende zaken aan de gemeente;
- d. rechtstreeks of middellijk een overeenkomst aangaan betreffende:
 - 1e. het aannemen van werk ten behoeve van de gemeente;
 - 2e. het buiten dienstbetrekking tegen beloning verrichten van werkzaamheden ten behoeve van de gemeente;
 - 3e. het leveren van roerende zaken anders dan om niet aan de gemeente;
 - 4e. het verhuren van roerende zaken aan de gemeente;
 - 5e. het verwerven van betwiste vorderingen ten laste van de gemeente;
 - 6e. het van de gemeente onderhands verwerven van onroerende zaken of beperkte rechten waaraan deze zijn onderworpen;
 - 7e. het onderhands huren of pachten van de gemeente.

2. Van het eerste lid, aanhef en onder d, kunnen gedeputeerde staten ontheffing verlenen.

(SCHIJN VAN) BELANGENVERSTRENGELING: WAT MOET U WETEN? (1)

Als politicus stem je op basis van:

- Partijbeginselen
- Verkiezingsprogramma
- Indien van toepassing: coalitieprogramma
- En: een zorgvuldige weging van alle relevante argumenten, d.w.z. van de rechten en belangen van alle betrokkenen

En dus niet op basis van:

- Belangen van jezelf of van mensen/organisaties met wie jij verbonden bent

(SCHIJN VAN) BELANGENVERSTRENGELING: WAT MOET U WETEN? (2)

- Persoonlijk belang $\neq$ financieel belang of persoonlijk gewin maar ‘Ieder belang dat niet behoort tot de belangen die het bestuursorgaan uit hoofde van de hem opgedragen taak behoort te behartigen’.
- Geldt niet alleen voor stemmen, maar voor gehele besluitvorming!
- Belangenverstrengeling $\neq$ ‘Schijn van...’ – Beiden vermijden, maar niet hetzelfde:
 - Zuiverheid van besluitvorming versus geloofwaardigheid politiek
 - Bewust versus onbewust
 - Grote schending versus kleine..
- ‘Bij twijfel, niet stemmen...’?

BELANGENVERSTRENGELING: NIET ALLES IS 'GRIJS'

U bent raadslid en bezit een auto

- *Stemt u mee over veranderingen in het parkeerbeleid van de gemeente?*

U bent raadslid en bezit een auto

- *Stemt u mee over een wegaanpassing die mogelijk 2 extra parkeerplaatsen voor uw deur oplevert?*

BELANGENVERSTRENGELING: NIET ALLES IS 'GRIJS' (II)

U bent raadslid en voorzitter van een voetbalvereniging

- *Stemt u mee over de sportnota?*

U bent raadslid en voorzitter van een voetbalvereniging

- *Stemt u mee over een subsidie voor de aanleg van een kunstgrasveld bij uw club?*

U bent raadslid en voorzitter van een voetbalvereniging

- *Stemt u mee over de uitbreiding van het aantal voetbalvelden binnen de gemeente terwijl uw club genoemd wordt?*

BELANGENVERSTRENGELING: HOE BESCHERMT DE WETGEVER HIERTEGEN?

1. De gemeenteraad neemt haar besluiten zonder 'vooringenomenheid' (AWB artikel 2:4);
2. Indien een raadslid een 'persoonlijk belang' heeft stemt deze niet mee (GW artikel 28);
3. De wetgever verbiedt het hebben van bepaalde functies (onverenigbare functies) en het uitvoeren van bepaalde handelingen naast het raadslidmaatschap (GW artikel 13 en 15);
4. De wetgever eist van raadsleden dat zij alle functies openbaar maken die zij vervullen naast het raadslidmaatschap (GW artikel 12).

Artikel 28 - gemeentewet

- 1 Een lid van de raad neemt niet deel aan de stemming over:
 - a. een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken;
 - b. de vaststelling of goedkeuring der rekening van een lichaam waaraan hij rekenplichtig is of tot welks bestuur hij behoort.

Artikel 2.4 – Algemene wet bestuursrecht

1. Het bestuursorgaan vervult zijn taak zonder vooringenomenheid.
2. Het bestuursorgaan waakt ertegen dat tot het bestuursorgaan behorende of daarvoor werkzame personen die een persoonlijk belang bij een besluit hebben, de besluitvorming beïnvloeden.